

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Завтур Віктор Андрійович ПОЗИТИВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЕРЖАВИ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ ПОВТОРНОЇ ТА ВТОРИННОЇ ВІКТИМІЗАЦІЇ ПОТЕРПІЛИХ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА: ОКРЕМІ АСПЕКТИ В КОНТЕКСТІ РІШЕННЯ ЄСПЛ У СПРАВІ «Х. ПРОТИ КІПРУ».....	565
Мурзановська Аліна Владиславівна ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	568
Пожар Вадим Георгійович РОЛЬ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ СТАНДАРТІВ ДОПУСТИМОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.....	571
Підгородинська Анастасія Вікторівна ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАННЯ ІНОЗЕМНИХ СУДОВИХ РІШЕНЬ	575
Сидорчук Владислав Васильович УМОВИ ВИЗНАННЯ ОСОБИ ПОТЕРПІЛОЮ	579
Стародубов Сергій Вікторович ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ В ПОРЯДКУ СТ. 615 КПК УКРАЇНИ	582
Степаненко Андрій Сергійович ЦИФРОВІ (ЕЛЕКТРОННІ) ДОКАЗИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ: ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ВИКЛИКИ	584
Стоянов Микола Михайлович ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ВІДКРИТТЯ МАТЕРІАЛІВ ІНШІЙ СТОРОНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В СВІТЛІ СУЧАСНОЇ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ	588
Федчун Наталія Олександрівна ПРОФАЙЛІНГ У МЕДІА	590
Цитряк Віктор Ярославович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	592
Аблов Іван Євгенійович ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПІДСУДНОСТІ ТА ПІДСЛІДНОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ВЧИНЕНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ.....	595
Бабій Світлана Володимирівна ЩОДО ДОТРИМАННЯ ЗАБОРОНИ ДВІЧІ ПРИТЯГУВАТИ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ОДНЕ Й ТЕ САМЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ДО ОСОБИ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ	598
Грама Олександр Олександрович ЩОДО ВИДІЛЕННЯ ПРАВА НА РЕАБІЛІТАЦІЮ ЯК ОКРЕМОГО ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.....	601
Гуменюк Аліна Сергіївна ДОПУСТИМІСТЬ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ...	603
Дядюк Юрій Олегович РОЛЬ ПРОКУРОРА У ЗБИРАННІ ТА ПЕРЕВІРЦІ ДОКАЗІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ	607
Жовтан Олександр Володимирович ОКРЕМІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДМОВИ ВІД ЗАХИСНИКА В ПОРЯДКУ СТАТТІ 54 КПК УКРАЇНИ	609
Кіміліченко Сергій Олегович КОНТРОЛЬ І ФІКСАЦІЯ РОЗМОВ ЯК МЕТОД ОТРИМАННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	612
Кіліміченко Христина Юріївна ДО ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ...	615

9. Електронні докази: інструкція з використання. GOLAW. 18.01.2022. URL: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/elektronni-dokazi-instrukciya-z-vikoristannya/> .

10. Антонюк О. І., Чорний С. О. Електронні докази в цивільному процесі: проблеми застосування на практиці. *Юридичний вісник ДонНУ*. 2018. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/5468/5495> .

Ключові слова: електронні докази, цифрові докази, кримінальне провадження, кримінальний процес, доказ.

Keywords: electronic evidence, digital evidence, criminal proceedings, criminal procedure, evidence.

Стоянов Микола Михайлович

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри кримінального процесу,

кандидат юридичних наук, доцент

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ВІДКРИТТЯ МАТЕРІАЛІВ ІНШІЙ СТОРОНІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В СВІТЛІ СУЧАСНОЇ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Завершальним етапом досудового розслідування є відкриття матеріалів іншої сторони. Стаття 290 КПК, якою врегульовано відкриття матеріалів, забезпечує реалізацію одного з елементів права на справедливий суд, а саме права на достатні час і можливості, щоб відстоювати свою позицію під час судового розгляду. Це право передбачає можливість отримати доступ до матеріалів, які сторона має намір використати в суді.

Норма, викладена у частині 12 статті 290 КПК (якщо сторона кримінального провадження не здійснить відкриття матеріалів відповідно до положень цієї статті, суд не має права допустити відомості, що містяться в них, як докази), вказує на певну неможливість здійснення такої процесуальної дії на подальших стадіях кримінального провадження без юридичних наслідків для сторони, що мала здійснити відкриття зібраних нею матеріалів. Юридичний обов'язок сторін обвинувачення та захисту надати доступ до джерел доказів та інших матеріалів забезпечується вказаною вище кримінально-процесуальною санкцією.

Вочевидь, у такий спосіб законодавець прагнув створити для сторони обвинувачення та сторони захисту процесуальні умови ефективного здійснення кримінальної процесуальної діяльності під час судового провадження, своєрідною гарантією якої є відносна незмінність масиву доказової бази, зібраної під час дізнання або досудового слідства.

Так, володіючи повним набором доказової інформації суб'єктів з протилежною процесуальною функцією, публічне обвинувачення має можливість ефек-

тивнішого здійснення дослідження доказів під час судового розгляду. Захист, у свою чергу, має змогу виробити сталу правову позицію, яку він відстоюватиме у змагальній процедурі в суді.

Аналіз норм, що регламентують порядок відкриття матеріалів сторонами кримінального провадження, дозволяє впевнено стверджувати про те, що вказана процедура, за задумом законодавця, являє не просто ознайомлення з матеріалами досудового розслідування та захисту.

Нормативне регулювання процедури відкриття матеріалів іншій стороні не зазнало суттєвих змін протягом тринадцяти років дії чинного КПК, чого не скажеш про судову практику.

В узагальненому вигляді правозастосовні тенденції кримінально-процесуальної діяльності щодо відкриття матеріалів іншій стороні можна звести до наступних:

1) можливість продовження діяльності зі збирання та перевірки доказів після повідомлення про завершення досудового розслідування до його закінчення [1];

2) розповсюдження норм статті 290 КПК на відкриття саме доказів (точніше, джерел доказів), а не усіх матеріалів досудового розслідування [2];

3) активність сторони кримінального провадження як умова відкриття матеріалів протилежної сторони (клопотання підозрюваного або захисника про надання доступу до конкретних речей та/або документів, відомості про які містяться у інших матеріалах досудового розслідування, але якщо вони не надані слідчим/прокурором; надання прокурором запиту стороні захисту) [3];

4) забезпечення судом під час судового розгляду достатнього часу для доведення своєї позиції щодо невідкритих під час завершення досудового розслідування відомостей як умова їх допустимості як доказів [4];

5) спрощення процедури відкриття матеріалів та/або додаткових матеріалів тощо [5].

Отже, інститут відкриття матеріалів іншій стороні чи не єдиний приклад у кримінальному провадженні, коли кримінальна процесуальна діяльність зазнала настільки істотної видозміни не в силу законодавчих змін, а внаслідок процесу реалізації відповідних норм національними судами, а саме найвищим судом в системі судоустрою.

Відтак, подальша та постійна глибока дискусія фахівців у галузі кримінального процесу з приводу розвитку інституту відкриття матеріалів іншій стороні сприяє не тільки сучасному розумінню вказаного феномена, але й формуванню майбутнього цього концепту.

Список використаних джерел:

1. Постанова колегії суддів Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 17.02.2021 у справі № 344/6630/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95067240>.

2. Постанова колегії суддів Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 03.08.2023 у справі № 281/181/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112693015>.

3. Постанова колегії суддів Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 26.07.2023 у справі № 333/989/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112484592>.

4. Постанова колегії суддів Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 13.06.2023 у справі № 520/2703/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111871748>.

5. Постанова колегії суддів Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 18.05.2023 у справі № 464/5215/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111036740>.

Ключові слова: докази, доказування, допустимість доказів, відкриття матеріалів іншій стороні, судова практика.

Keywords: evidence, proving, admissibility of evidence, disclosure of materials to the other party, court practice.

Федчун Наталія Олександрівна

Національний Університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри кримінального процесу,

кандидат юридичних наук, доцент

ПРОФАЙЛІНГ У МЕДІА

Американська психологічна асоціація (The American Psychological Association – APA) вказує, що прототип сучасного профайлінга використовувався в 1880-х роках, коли британські лікарі Джордж Філіпс та Томас Бонд намагалися встановити особистість Джека Різника.

Однак лише в 1972 році профайлінг був офіційно визнаний, при створенні Відділу поведінкових досліджень (Behavioral Science Unit – BSU) Федерального бюро розслідувань. Ця організація почала розслідувати зростаючу хвилю серійних зґвалтувань і вбивств у США, досліджуючи чотири важливі аспекти поведінки підозрюваних злочинців: попередні (дозлочинні) тенденції, спосіб вчинення злочину, метод утилізації тіл жертв та посткримінальну поведінку.

Відтоді методи кримінального аналізу стали більш досконалішими. Сьогодні профайлери розробляють профілі правопорушників щодо низки злочинів, таких як підпал, захоплення заручників, тероризм, викрадення дітей, службові злочини, викрадення людей, вимагання, кіберзлочини та серійні сексуальні вбивства тощо.

Профайлінг, що у своєму тлумаченні коливається між мистецтвом та наукою, відомий різними назвами, включаючи кримінальне профілювання, психологічний профілінг, профілювання правопорушників тощо. А. Бандура вважає, що